

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

11. juni 2026*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 93/13/EØF –
urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1 –
låneaftale optaget i udenlandsk valuta, som indeholder urimelige vilkår – virkningerne af, at et
vilkår findes urimeligt – aftalens ugyldighed – krav om tilbagebetaling – forbrugerens ret til
lovbestemte morarenter af de beløb, der skal tilbagebetales af den erhvervsdrivende – national
retspraksis, hvorefter der skal betales lovbestemte morarenter fra datoen for fremsættelse af
betalingsanmodningen med angivelse af det præcise beløb, der kræves – afskrækkende virkning
af forbuddet mod urimelige kontraktvilkår – effektivitetsprincip«

I sag C-903/24 [Zmarka]ⁱ,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd
Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen) ved afgørelse af
23. december 2024, indgået til Domstolen den 23. december 2024, i sagen

DJ,

PJ

mod

Santander Bank Polska S.A.,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af dommerne N. Jääskinen, som fungerende afdelingsformand, R. Frenco (refererende
dommer) og A. Kornezov,

generaladvokat: R. Norkus,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: polsk.

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

efter at der er afgivet indlæg af:

- Santander Bank Polska S.A. ved radcowie prawni A. Karpińska og B. Kubiak,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
- den portugisiske regering ved A. Pimenta og A. Rodrigues, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved P. Kienapfel og A. Szmytkowska, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) samt af effektivitetsprincippet.
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem DJ og PJ, som er to forbrugere, og Santander Bank Polska S.A. (herefter »SBP«), der er en bank med hjemsted i Polen, vedrørende navnlig et krav om betaling af lovbestemte morarenter af de beløb, der er betalt til SBP i henhold til en låneaftale, der er erklæret ugyldig på grund af urimelige kontraktvilkår i aftalen.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Det fremgår af 24. betragtning til direktiv 93/13, at »medlemsstaternes retsmyndigheder og administrative organer skal råde over tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår i forbrugeraftaler til ophør«.
- 4 Dette direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer følgende:
»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 5 Det nævnte direktivs artikel 7, stk. 1, fastsætter følgende:
»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Polsk ret

Den civile lovbog

- 6 Artikel 385¹, stk. 1 og 2, i ustawa – Kodeks cywilny (lov om den civile lovbog) af 23. april 1964 (Dz. U. af 1964, nr. 16, pos. 93) i den affattelse, der finder anvendelse i tvisten i hovedsagen (herefter »den civile lovbog«), har følgende ordlyd:

»1. Vilkår i en forbruger aftale, som ikke har været genstand for en individuel forhandling, er ikke bindende for forbrugeren, hvis de fastsætter den pågældendes rettigheder og pligter på en måde, som er i strid med god forretningsskik og groft tilsidesætter forbrugernes interesser. Denne bestemmelse berører ikke vilkår, som fastsætter parternes hovedydelse, herunder prisen eller vederlaget, hvis de er entydigt formuleret.

2. Såfremt et kontraktvilkår ikke er bindende for forbrugeren i medfør af stk. 1, forbliver aftalens øvrige vilkår bindende mellem parterne.«

- 7 Denne lovbogs artikel 481 bestemmer følgende:

»1. Såfremt en skyldner foretager en betaling for sent, kan kreditor kræve morarenter, selv såfremt kreditor ikke har lidt noget tab, og selv såfremt forsinkelsen skyldtes omstændigheder, som skyldner ikke bærer ansvaret for.

2. Såfremt morarenter ikke er fastsat, skal morarenterne betales til den lovbestemte sats [...].

[...]«

Lov om den civile retspleje

- 8 Artikel 203, stk. 4, i ustawa Kodeks postępowania cywilnego (lov om den civile retspleje) af 17. november 1964 (Dz. U. af 1964, nr. 43, pos. 296) i den affattelse, der finder anvendelse i tvisten i hovedsagen, har følgende ordlyd:

»Retten kan kun afvise en hævelse af sagen eller et frafald eller en begrænsning af et krav, hvis det fremgår af de faktiske omstændigheder i sagen, at disse handlinger er i strid med loven eller princippet om social samhørighed eller har til formål at omgå loven.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 9 Den 26. september 2008 indgik DJ og PJ med SBP en låneaftale for en periode på 348 måneder, der var optaget i schweiziske francs (CHF), og i henhold til hvilken SBP ydede DJ og PJ et lån på 50 000 polske złoty (PLN) (ca. 11 500 EUR) (herefter »den omhandlede aftale«). I henhold til vilkårene i denne aftale skulle de månedlige afdrag på dette lån betales i polske złoty, efter at de var blevet konverteret til salgsvalutakursen for schweiziske francs i henhold til bankens valutakurstabel gældende på dagen for betalingen (herefter »omregningsklausulerne«).
- 10 Mellem den 3. oktober 2008 og den 12. juli 2022 betalte DJ og PJ et beløb på 54 290,71 PLN (ca. 12 500 EUR) til SBP i henhold til den omhandlede aftale.

- 11 Den 25. juli 2022 modtog SBP en klage fra DJ og PJ, hvori det blev anført, at den omhandlede aftale var ugyldig på grund af de urimelige kontraktvilkår i aftalen. DJ og PJ opfordrede derfor SBP til inden for en frist på 30 dage at tilbagebetale dem »et beløb svarende til summen af alle de finansielle ydelser, der var betalt som tilbagebetaling af hovedstol og rente i henhold til [denne aftale]«.
- 12 Den 18. november 2022 har DJ og PJ anlagt sag ved Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen), som er den forelæggende ret, med påstand om, at den omhandlede aftale er ugyldig, som følge af at omregningsklausulerne er urimelige, og om, at SBP pålægges at tilbagebetale dem et beløb på 54 290,71 PLN (ca. 12 500 EUR), svarende til de månedlige afdrag, der var betalt i henhold til denne aftale, med tillæg af lovbestemte morarenter fra den 17. august 2022 til betalingsdatoen.
- 13 SBP har for den forelæggende ret gjort gældende, at den omhandlede aftale er gyldig, eftersom den ikke indeholder urimelige kontraktvilkår, og nedlagt påstand om frifindelse.
- 14 Den 25. juli 2024 har SBP for denne ret nedlagt en påstand om modregning mellem bankens fordring på 50 000 PLN (ca. 11 500 EUR), svarende til hovedstolen for det lån, der var udbetalt til DJ og PJ, og den fordring, som DJ og PJ havde gjort gældende for den nævnte ret, hvorefter DJ og PJ den 6. november 2024 frafaldt deres krav for så vidt angår den del, der vedrørte beløbet på 50 000 PLN (ca. 11 500 EUR), men fastholdt deres krav i forhold til den resterende del.
- 15 Den 14. november 2024 afsagde den forelæggende ret en mellemdom, hvori den fastslog, at den omhandlede aftale er ugyldig med den begrundelse, at omregningsklausulerne var urimelige, og at denne aftale ikke kunne opretholdes uden disse. Ved kendelse af 29. november 2024 erklærede den pågældende ret sagen vedrørende kravet om betaling af beløbet på 50 000 PLN (ca. 11 500 EUR) for afsluttet.
- 16 I forhold til den resterende del er den forelæggende ret af den opfattelse, at DJ's og PJ's påstand om betaling af 4 290,71 PLN (ca. 1 000 EUR) er berettiget. Hvad angår deres påstand om, at SBP tilpligtes at betale lovbestemte morarenter, har den forelæggende ret derimod givet udtryk for tvivl med hensyn til fastsættelsen af den dato, fra hvilken disse renter skal beregnes fra.
- 17 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt de nævnte renter skal betales fra datoen for fremsendelse af den forudgående betalingsanmodning til SBP, dvs. klagen, eller først fra den dato, hvor banken fik en kopi af stævningen. Dette spørgsmål opstår som følge af den omstændighed, at DJ og PJ i betalingsanmodningen ikke angav det præcise beløb af deres fordring mod SBP, mens dette beløb blev angivet præcist i stævningen. Den forelæggende ret ønsker således oplyst, om det skal lægges til grund, at morarenterne først påløber fra datoen for en anmodning om betaling af fordringen, som forbrugeren retter til den erhvervsdrivende, og som indeholder en præcis angivelse af kravets størrelse.
- 18 Den forelæggende ret har anført, at selv om bestemmelserne i den civile lovbog ikke fastsætter noget formelt krav til indholdet af betalingsanmodningen, fremgår det af national retspraksis og litteraturen, at den for at udløse forpligtelsen til at betale morarenter skal indeholde en anmodning om betaling af et præcist beløb.

- 19 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om et sådant krav udgør en urimelig hindring for forbrugeren i at gøre de morarenter, som angiveligt skyldes, gældende, hvilket er i strid med artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt effektivitetsprincippet. Hvis forbrugeren undlader at angive det præcise beløb i betalingsanmodningen, vil den pågældende erhvervsdrivende, som denne anmodning er rettet til, nemlig ikke være forpligtet til at betale lovbestemte morarenter.
- 20 Det fremgår imidlertid af Domstolens praksis, at den nationale rets forpligtelse til at forkaste et urimeligt kontraktvilkår i princippet medfører tilbagebetaling af de uretmæssigt betalte beløb. En manglende tilbagebetalingsforpligtelse ville kunne sætte den afskrækkende virkning over styr, som ved artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med dette direktivs artikel 7, stk. 1, er forbundet med konstateringen af, at et vilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, er urimeligt. En begrænsning af forbrugerrettighederne på området for tilkendelse af lovbestemte morarenter ville derfor svække den genoprettende virkning og dermed den afskrækkende virkning, eftersom den i det væsentlige ville gøre det muligt for den erhvervsdrivende at ignorere den af forbrugeren fremsendte betalingsanmodning, hvis det præcise beløb, som forbrugeren kræver, ikke er angivet deri.
- 21 Ifølge den forelæggende ret kan det således på den ene side bestemmes, at forbrugeren ikke bør pålægges en forpligtelse til at angive det præcise beløb over for den erhvervsdrivende med henblik på, at morarenterne begynder at påløbe. For så vidt som en bank er et specialiseret institut, der anvender finansielle dokumenter og informationssystemer til sine aktiviteter, vil den navnlig til enhver tid være i stand til hurtigt og nemt at kunne fastslå, hvilket beløb forbrugeren har betalt i afdrag i hele låneperioden eller i en del af denne periode.
- 22 På den anden side kan en forpligtelse for forbrugeren til præcist at kvantificere sit krav med henblik på, at de morarenter, som skyldes af den erhvervsdrivende, begynder at påløbe, anses for at være rimelig og berettiget. For så vidt som forbrugeren betaler afdragene på lånet, ved den pågældende nemlig, hvilke beløb der er betalt til banken, og kan kontrollere dette i sin bankkontohistorik eller anmode banken om at udstede en relevant oversigt. I den foreliggende sag fik DJ og PJ, en uge efter at de havde indgivet klagen, en oversigt fra banken, der angav størrelsen på alle de afdrag på lånet, der indtil da var betalt, således at de kunne have genfremsat klagen og tilføjet det specifikke beløb, som de krævede. Desuden er DJ og PJ repræsenteret af en advokat, der er underlagt en forpligtelse til at udvise omhu, hvis tilsidesættelse kan give anledning til erstatning til sine klienter.
- 23 På denne baggrund har Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Skal artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i [direktiv 93/13] og effektivitetsprincippet fortolkes således, at disse bestemmelser [og dette princip] er til hinder for en retslig fortolkning af national lovgivning, hvorefter retten først fra den dato, hvor en erhvervsdrivende modtager en betalingsanmodning, der angiver det specifikke beløb, som forbrugeren kræver tilbagebetalt, kan pålægge den erhvervsdrivende at betale lovbestemte morarenter til forbrugeren af det beløb, der er uretmæssigt betalt på grundlag af et urimeligt kontraktvilkår?«

Spørgsmålet, om det er ufornuddent at træffe afgørelse i sagen

- 24 Det følger af fast retspraksis, at proceduren efter artikel 267 TEUF er et middel til samarbejde mellem Domstolen og de nationale retter, som giver Domstolen mulighed for at forsyne de nationale retter med de elementer vedrørende fortolkningen af EU-retten, som er nødvendige for, at de kan afgøre de for dem verserende tvister (jf. kendelse af 26.1.1990, Falciola, C-286/88, EU:C:1990:33, præmis 7, og dom af 29.7.2024, LivaNova, C-713/22, EU:C:2024:642, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 25 I denne henseende skal det imidlertid bemærkes, at begrundelsen for ordningen med præjudiciel forelæggelse ikke er, at der skal afgives responsa vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål, men at der skal foreligge et behov med henblik på selve afgørelsen af en retstvst. Såfremt det viser sig, at det er åbenbart, at de forelagte spørgsmål ikke længere er relevante for tvistens afgørelse, må Domstolen derfor fastslå, at den ikke kan træffe afgørelse (dom af 24.11.2022, Banco Cetelem, C-302/21, EU:C:2022:919, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Eftersom det følger af såvel ordlyden som opbygningen af artikel 267 TEUF, at den præjudicielle procedure bl.a. forudsætter, at der reelt verserer en retssag for den nationale domstol, og at denne domstol skal træffe en afgørelse, hvis udfald kan påvirkes af den præjudicielle afgørelse, skal Domstolen fastslå, at det er ufornuddent at træffe afgørelse, hvis hovedsagen er blevet uden genstand (dom af 24.11.2022, Banco Cetelem, C-302/21, EU:C:2022:919, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 I den foreliggende sag fremsendte den forelæggende ret den 4. november 2025 sin kendelse af 13. oktober 2025 til Domstolen, hvorved den i medfør af artikel 203, stk. 4, i lov om den civile retspleje i den affattelse, der finder anvendelse i tvisten i hovedsagen, afviste sagsøgerne i hovedsagens delvise hævelse af sagen den 10. april 2025 som følge af tilbagetrækningen af deres anmodning om betaling af morarenter for perioden fra den 25. juli 2022 til den 9. februar 2023. Efter at have konstateret, at parterne ikke har indgået nogen mindelig aftale, og at sagsøgerne i hovedsagens krav ikke på nogen måde er blevet opfyldt, har den forelæggende ret konkluderet, at formålet med den delvise hævelse af sagen var at opnå, at anmodningen om præjudiciel afgørelse blev trukket tilbage, idet denne hævelse skulle kvalificeres som værende i strid med social samhørighed og have til formål at omgå loven.
- 28 Efter den anmodning om uddybende oplysninger af 12. november 2025, som Domstolen tilstillede den forelæggende ret i henhold til artikel 101 i Domstolens procesreglement, præciserede nævnte ret i sit svar, som indgik til Domstolens Justitskontor den 4. december 2025, at kendelsen af 13. oktober 2025 ikke kan appelleres og derfor har retskraft. Den forelæggende ret har desuden bekræftet, at sagsøgerne i hovedsagen afhængigt af Domstolens besvarelse kan få tilkendt morarenter af størrelsen af deres fordring for perioden fra den 25. juli 2022 til den 9. februar 2023, til trods for deres hensigt om ikke længere at opkræve dem for denne periode. Inden for rammerne af den foreliggende sag er den nævnte ret derfor af den opfattelse, at den er forpligtet til at realitetsbehandle låntagernes anmodning om betaling af lovbestemte morarenter for denne periode, idet afgørelsen i denne henseende afhænger af Domstolens besvarelse af det forelagte præjudicielle spørgsmål.
- 29 Det fremgår således af de sagsakter, som Domstolen råder over, at en besvarelse af det præjudicielle spørgsmål forekommer nødvendig for, at den tvst, som verserer for den forelæggende ret, kan afgøres.

- 30 Under disse omstændigheder skal der træffes afgørelse om den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse.

Domstolens kompetence

- 31 SBP og den portugisiske regering har gjort gældende, at Domstolen ikke har kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse, da den forelæggende ret med denne anmodning i det væsentlige har anmodet Domstolen om en fortolkning af national ret.
- 32 SBP har anført, at den problematik, der rejses i det præjudicielle spørgsmål, ikke kræver en fortolkning af direktiv 93/13, som ikke regulerer konsekvenserne af en aftales ugyldighed. SBP har tilføjet, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke kan vedrøre et område, der er reguleret af den polske lovgiver. Eftersom denne lovgiver allerede har reguleret, hvad der vedrører mekanismen med betalingsanmodninger og dermed fordringens forfald, udgør Domstolens afsigelse af en dom vedrørende realiteten således for det første et uforholdsmæssigt indgreb i den polske retsorden. For det andet fører en sondring mellem retsstillingen for låntagere, der er forbrugere, og retsstillingen for enhver anden låntager bl.a. til en tilsidesættelse af artikel 20 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 33 I denne henseende skal det bemærkes, at det inden for rammerne af proceduren i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retsinstansers og Domstolens funktioner, alene er den nationale retsinstans, der har kompetence til at fortolke og anvende bestemmelser i national ret, hvorimod Domstolen alene har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen og gyldigheden af en EU-retsakt med udgangspunkt i de faktiske omstændigheder, som den nationale retsinstans har anført i forelæggelsen (jf. dom af 16.3.1978, Oehlschlager, 104/77, EU:C:1978:69, præmis 4, og af 18.12.2025, Jouxty m.fl., C-296/24 – C-307/24, EU:C:2025:999, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 I det foreliggende tilfælde vedrører det forelagte spørgsmål udtrykkeligt fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet. Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt oplyst, om den retslige fortolkning af den nationale lovgivning om tilkendelse af morarenter, hvorefter en erhvervsdrivende, når en låneaftale, som denne erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, er blevet annulleret på grund af de urimelige kontraktvilkår i aftalen, er forenelig med disse bestemmelser og dette princip, først kan pålægges at betale forbrugeren lovbestemte morarenter af beløbet på sidstnævntes fordring fra det tidspunkt, hvor den akt, som forbrugeren har meddelt den erhvervsdrivende, angiver det præcise beløb, der anmodes tilbagebetalt.
- 35 I modsætning til hvad SBP og den portugisiske regering har gjort gældende, har den forelæggende ret således anmodet om en fortolkning af en EU-retsakt.
- 36 Herefter tilkommer det Domstolen at forsyne den forelæggende ret med de elementer til fortolkning af EU-retten, som vil gøre det muligt for den selv at afgøre, hvorvidt de nationale bestemmelser, således som fortolket i national retspraksis, er forenelige med EU-retten.
- 37 Idet Domstolen har kompetence til at fortolke de EU-retlige bestemmelser og principper, er den følgelig kompetent til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse og besvare det spørgsmål, som den forelæggende ret har forelagt den.

Det præjudicielle spørgsmål

- 38 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, er til hinder for en retslig fortolkning af national lovgivning, hvorefter den erhvervsdrivende i tilfælde af annullation af en låneaftale, der er indgået mellem en forbruger og denne erhvervsdrivende, med den begrundelse, at denne aftale ikke kan opretholdes efter ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår i aftalen, først kan pålægges at betale lovbestemte morarenter til denne forbruger af beløbet på sidstnævntes fordring fra det tidspunkt, hvor nævnte forbruger fremsender et udenretsligt dokument eller processkrift til nævnte erhvervsdrivende, som angiver det præcise beløb, der anmodes tilbagebetalt.
- 39 Det fremgår af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, at medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren.
- 40 På grund af arten og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, der er sikret forbrugerne, der befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende, hviler på, pålægger dette direktiv medlemsstaterne, således som det fremgår af dettes artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, at fastsætte egnede og effektive midler »til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør« (dom af 22.1.2026, Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 Den nationale ret er derfor forpligtet til at forkaste et urimeligt kontraktvilkår, der pålægger betaling af beløb, der viser sig at være uretmæssige. En sådan forpligtelse medfører i princippet en dertil svarende pligt til tilbagebetaling af de samme beløb, idet en manglende tilbagebetalingsforpligtelse sætter den afskrækkende virkning over styr, som ved det nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, sammenholdt med dette direktivs artikel 7, stk. 1, er forbundet med konstateringen af, at et vilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, er urimeligt (dom af 22.1.2026, Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 Det skal i denne henseende bemærkes, at direktiv 93/13 ikke udtrykkeligt regulerer de konsekvenser, som ugyldigheden af en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, har efter ophævelsen af de urimelige vilkår, som aftalen indeholder. Det tilkommer derfor medlemsstaterne at fastlægge de konsekvenser, som en sådan ugyldighed medfører, idet det forudsættes, at de regler, som de fastsætter i denne henseende, skal være forenelige med EU-retten og navnlig med de formål, der forfølges med dette direktiv (dom af 22.1.2026, Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, EU:C:2026:42, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 I mangel af specifik EU-retlig regulering på området henhører de nærmere bestemmelser for gennemførelsen af den forbrugerbeskyttelse, der er fastsat i direktiv 93/13, under medlemsstaternes interne retsorden i henhold til princippet om, at disse frit kan anvende deres egne processuelle regler. Disse nærmere bestemmelser må imidlertid hverken være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer i national ret (ækvivalensprincippet), eller være udformet således, at de i praksis umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der hjemles i Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) (dom af 14.12.2023, Getin Noble Bank (Forældelsesfrist for krav om tilbagebetaling), C-28/22, EU:C:2023:992, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

- 44 Hvad angår effektivitetsprincippet, som alene er genstanden for den forelæggende rets spørgsmål, skal det bemærkes, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale instanser. Under denne synsvinkel skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (dom af 22.1.2026, Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 Domstolen har i øvrigt præciseret, at medlemsstaternes forpligtelse til at sikre beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, navnlig for rettigheder, der følger af direktiv 93/13, indebærer et krav om effektiv domstolsbeskyttelse, hvilket også er sikret ved chartrets artikel 47, der bl.a. gælder med hensyn til definitionen af de processuelle regler vedrørende søgsmål, der støttes på sådanne rettigheder (dom af 18.12.2025, Soledil, C-320/24, EU:C:2025:993, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den civile lovbog ikke fastsætter noget krav med hensyn til forpligtelsen til at kvantificere det beløb, der anmodes tilbagebetalt af en kreditor i forbindelse med en betalingsanmodning. Det følger ikke desto mindre af national retspraksis, at denne betalingsanmodning for at have virkninger, såsom denne sidstnævntes ret til at opkræve morarenter, skal indeholde en anmodning om betaling af et præcist beløb.
- 47 En erhvervsdrivende kan således først pålægges at betale en forbruger lovbestemte morarenter af det beløb, som denne sidstnævnte forbruger har betalt med urette på grundlag af et urimeligt kontraktvilkår, fra den dato, hvor denne erhvervsdrivende modtager et udenretsligt dokument eller processkrift, som angiver det præcise beløb, der anmodes tilbagebetalt af denne forbruger.
- 48 For det første skal det i denne henseende bemærkes, at kravet om, at en forbruger i et udenretsligt dokument eller processkrift angiver det præcise beløb, der anmodes tilbagebetalt, gør det muligt for den erhvervsdrivende som debitor at få kendskab til størrelsen af det krav, der skal opfyldes, og at vurdere, om det er berettiget.
- 49 For det andet påfører angivelsen af fordringens præcise størrelse på tidspunktet for betalingsanmodningen ikke en urimelig byrde for forbrugeren, der ved, hvilke beløb der er betalt til den erhvervsdrivende, i det foreliggende tilfælde banken, og i givet fald kan kontrollere dette i sin bankkontohistorik eller anmode nævnte bank om at udstede en relevant oversigt, der angiver størrelsen på alle de afdrag på lånet, der allerede er betalt.
- 50 I lyset af den retspraksis, der er omtalt i nærværende doms præmis 43, kan et sådant krav derfor ikke anses for i praksis at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges forbrugerne ved direktiv 93/13.
- 51 Den omstændighed, at forbrugerne i den foreliggende sag er repræsenteret ved en advokat, har i øvrigt ikke betydning for den ovenstående analyse. Det overordnede spørgsmål om forpligtelsen til at angive et sådant beløb med henblik på at kunne kræve morarenter skal nemlig behandles uden hensyntagen til de konkrete omstændigheder i hver sag (jf. i denne retning dom af 11.3.2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, præmis 40).

- 52 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for en retslig fortolkning af national lovgivning, hvorefter den erhvervsdrivende i tilfælde af annulation af en låneaftale, der er indgået mellem en forbruger og denne erhvervsdrivende, med den begrundelse, at denne aftale ikke kan opretholdes efter ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår i aftalen, først kan pålægges at betale denne forbruger lovbestemte morarenter af det beløb, der er uretmæssigt betalt af nævnte forbruger i henhold til nævnte aftale, fra datoen for fremsendelsen af et udenretsligt dokument eller processkrift til nævnte erhvervsdrivende, som angiver det præcise beløb, der anmodes tilbagebetalt.

Sagsomkostninger

- 53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, sammenholdt med effektivitetsprincippet,

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser ikke er til hinder for en retslig fortolkning af national lovgivning, hvorefter den erhvervsdrivende i tilfælde af annulation af en låneaftale, der er indgået mellem en forbruger og denne erhvervsdrivende, med den begrundelse, at denne aftale ikke kan opretholdes efter ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår i aftalen, først kan pålægges at betale denne forbruger lovbestemte morarenter af det beløb, der er uretmæssigt betalt af nævnte forbruger i henhold til nævnte aftale, fra datoen for fremsendelsen af et udenretsligt dokument eller processkrift til nævnte erhvervsdrivende, som angiver det præcise beløb, der anmodes tilbagebetalt.

Underskrifter